

Editörden...

Sevgili Okurlarımız,

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi'nin 2020 yılının dördüncü ve son sayısı olan Aralık, 21. Cilt, 4. Sayısı ile yeniden karşınızdayız. Her zaman olduğu gibi, öncelikle dergimize katkı sağlayan yazarlarımıza, hakemlerimize, okurlarımıza, Akademik Danışma Kurulumuza ve Editörler Kurulumuza sizlerin huzurunda teşekkür ediyorum. Editörler Kurulu olarak dergimizi niceliksel ve niteliksel olarak daha üst seviyelere taşımak için yoğun çaba sarf ettiğimizi sizlere bildirmek isterim.

Bu sayımızda yer alan makaleleri tanıtmaya geçmeden önce sizleri dergimize ilişkin üç önemli gelişmeden haberdar etmek isterim. İlk olarak, 2020 yılında yenilenen APA 7 kurallarına göre Dergimizin [Yazım Kurallarını](#) ve [Şablonunu](#) güncelledik. Sizlerden dergimize değerlendirilmesi için göndereceğiniz çalışmalarınızı yeni yazım kurallarımız ve şablonumuza göre hazırlamanızı rica ediyorum. İkinci olarak, yıllardır Editörler Kurulumuzda yer alarak Editör Yardımcısı olarak dergimize önemli katkılar sağlayan *Dr. Öğr. Üyesi Meral Çilem ÖKCÜN-AKÇAMUŞ* diğer görevlerinin yoğunluğu nedeniyle aramızdan ayrılmak istedi. İlerleyen dönemlerde kendisini aramızda tekrar görmekten çok mutlu olacağımızı bildirerek kendisine dergimiz adına çok teşekkür ediyorum ve çalışmalarında başarılar diliyorum. Üçüncü olarak, yazarlarımızın zaman açısından mağduriyet yaşamalarını önleyebilmek ve editöryal okuma süreçlerini hızlandırmak amacıyla Editörler Kurulumuza on yeni arkadaşımızın daha katıldığını sizlere duyurmak isterim. Editör Yardımcısı olarak aramıza katılacak olan Pamukkale Üniversitesinden *Dr. Öğr. Üyesi Özgül ALDEMİR-FIRAT*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesinden *Dr. Öğr. Üyesi Derya GENÇ-TOSUN*, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinden *Dr. Öğr. Üyesi Candan Hasret ŞAHİN*, Uludağ Üniversitesinden *Dr. Öğr. Üyesi Özlem TOPER*, Ankara Üniversitesinden *Öğr. Gör. Dr. Burcu KILIÇ-TÜLÜ* ve Marmara Üniversitesinden *Arş. Gör. Dr. Onur ÖZDEMİR*'e aramıza hoş geldiniz diyerek çalışmalarında başarılar diliyorum. Bu dönemde dergimizde yayımlanan çalışmaların ölçme ve değerlendirme açısından niteliğinin artırılması amacıyla Ölçme ve Değerlendirme Editörlüğü sürecini de başlattık. Bu amaçla Ankara Üniversitesinden *Öğr. Gör. Dr. Özge ALTINTAŞ*, *Arş. Gör. Dr. Cansu AYAN* ve *Arş. Gör. Dr. Fatma KIZILTOPRAK*'ın aramıza katıldığı haberini sizlerle paylaşarak kendilerine başarılar diliyorum. Ayrıca dergimizde İngilizce Dil Editörlüğü için iki yeni arkadaşımız daha görev almayı kabul ettiler. Uludağ Üniversitesinden *Dr. Öğr. Üyesi Ceyda TURHAN* ve Hacettepe Üniversitesinden *Arş. Gör. Dinçer SARAL* dergimize bu konuda katkı sunacaklar, kendilerine teşekkür ediyorum ve başarılar diliyorum. Son olarak teknik koordinasyon sorumlusu olarak aramıza katılacak olan *Dr. Gizem YILDIZ*, Sakarya Üniversitesinden *Arş. Gör. Uğur YASSIBAŞ*, Anadolu Üniversitesinden *Arş. Gör. Serap DOĞAN* ve Hacettepe Üniversitesinden *Arş. Gör. Şemsi Kübra AKKUŞ*'a hoş geldiniz diyerek kendilerine başarılar diliyorum. Bu vesile ile Editörler Kurulumuzun artık çok daha hızlı çalışacağını ve dergimizin niceliksel ve niteliksel olarak daha iyi konuma gelmesi için çaba harcayacağımızı belirtmek isterim.

Dergimizin bu sayısında da her zamanki gibi altı araştırma ve iki derleme makalesi yer almaktadır. Bu çalışmalarını kısaca sizlerle paylaşmak istiyorum. Bu sayımızda yayımlanan ilk araştırma makalesi *Hatice Zeynep ÖZTÜRK* ve *Ahmet YIKMIŞ* tarafından yürütülen “*Tablet Üzerinde Eş Zamanlı İpucuyla Sunulan Nokta Belirleme Tekniği Kullanarak Rakam-Nesne Eşleme Öğretiminde Dokunarak Rakamları Öğrenelim Yazılımının Etkililiği*” adlı çalışmadır. Bu çalışmada zihinsel yetersizliği olan öğrencilere tablet üzerinde rakamlarla nesnelere eşleme becerisinin öğretiminde, eş zamanlı ipucu yöntemiyle sunulan nokta belirleme tekniğinin kullanıldığı Dokunarak Rakamları Öğrenelim yazılımının etkililiği incelenmiştir. Araştırmada tek denekli araştırma modellerinden katılımcılar arası yoklama denemeli çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını, Bolu ilinde bulunan, rehabilitasyon merkezine devam eden hafif düzeyde zihinsel yetersizlik tanısı almış, yaşları 6-7 arasında değişen ikisi erkek üç öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın bağımlı değişkeni zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin hazırlanan Dokunarak Rakamları Öğrenelim yazılımında rakamlarla nesnelere eşleme becerisindeki düzeyidir. Bağımsız değişkeni ise, tablet üzerinde eş zamanlı ipucu yöntemi ile nokta belirleme tekniği kullanılarak hazırlanan Dokunarak Rakamları Öğrenelim yazılımıdır. Araştırma sonucunda; zihinsel yetersizliği olan öğrencilere rakamları nesnelere eşleme becerisinin kazandırılmasında, eş zamanlı ipucu yöntemiyle sunulan nokta belirleme tekniği kullanılarak hazırlanan Dokunarak Öğrenelim Yazılımının etkili olduğu görülmüştür. Bununla birlikte öğrencilerin kazandıkları tablet üzerinde rakamları nesnelere eşleme becerisini 1. ve 5. haftalara kadar koruyabildikleri ve ailelerin görüşlerinin de olumlu yönde olduğu görülmüştür.

“*Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocukların Anadolu-Sak Zekâ Ölçeği Profillerinin İncelenmesi*” adlı ikinci araştırma makalesi *Mevlüt CIRIK*, *Uğur SAK* ve *Ercan ÖPENGİN* tarafından kaleme alınmıştır. Araştırmada Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) tanısı almış çocukların Anadolu-Sak Zekâ Ölçeği'nde (ASİS) gösterdikleri bilişsel profillerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında önceden DEHB tanısı almış 102 çocuğa ASİS uygulanmıştır. Elde edilen bulgularda DEHB'li çocukların ASİS endeksi ve alt testlerinin tamamında norm grubu ortalamasından anlamlı derecede düşük performans gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Endeksler incelendiğinde grubun Bellek Kapasite Endeksi (BKE) ortalamasının, Sözel Potansiyel Endeksi (SPE) ve Görsel Potansiyel Endeksi (GPE) ortalamasından anlamlı derecede düşük olduğu görülmüştür.

Alt testler incelendiğinde katılımcıların işleyen belleğinin bir bileşeni olan görsel ardıl işleyen bellek ve dil gelişiminin bir boyutu olan sözcükler anlamlar alt testinde diğer alt testlerden anlamlı derecede düşük performans gösterdikleri bulgusuna ulaşılmıştır. DEHB tanılı çocukların ASİS'te sergiledikleri profiller, DEHB'li bireylerde işleyen belleğin zayıf olduğunu, buna bağlı olarak öğrenmenin, özellikle dil ediniminin düşük düzeyde olabileceğini göstermiştir.

Üçüncü araştırma makalesi *İhsan Evren AKTÜREL* ve *Hasan GÜRĞÜR* tarafından yürütülen “*Meslek Lisesi Kaynaştırma Ortamlarında Fizik Dersi Nasıl Yürütülüyor?*” adlı çalışmadır. Araştırmada işitme yetersizliği olan öğrencilerin kaynaştırma uygulamalarına dâhil oldukları bir meslek lisesinde fizik dersinin nasıl yürütüldüğü incelenmiştir. Çalışma durum çalışması olarak desenlenmiştir. Araştırmanın katılımcıları, iki rehber öğretmen ve üç fizik dersi öğretmeni, okul yöneticisi, üçer işiten ve işitme yetersizliği olan öğrenci ve ebeveynlerdir. Sonuçlara göre fizik dersi planlanırken, uygulanırken ve değerlendirilirken işitme yetersizliği olan öğrencilere yönelik bir düzenleme yapılmamaktadır. Okulda işlevsel bir şekilde BEP geliştirilmediği, destek eğitim uygulaması yapılmadığı ve kaynak oda bulunmadığı gözlenmiştir. Elde edilen bulgulara dayalı olarak fizik öğretmenlerine hem işitme yetersizliği olan öğrencilerin eğitimi alanında hem de kaynaştırma uygulamalarına ilişkin hizmetiçi eğitim verilmesi gerektiği ileri sürülmüştür.

Cevriye ERGÜL, *Burcu KILIÇ-TÜLÜ*, *Ergül DEMİR*, *Gözde AKOĞLU*, *Meral Çilem ÖKCÜN-AKÇAMUŞ* ve *Zeynep BAHAP-KUDRET* tarafından kaleme alınan dördüncü araştırma makalesi “*Anne Eğitim Düzeyi, Sözcük Bilgisi ve Sesbilgisel Farkındalık Becerilerinde Bir Risk Faktörü mü?*” adını taşımaktadır. Araştırmada, anasınıfına devam eden ve düşük anne eğitim düzeyine sahip çocukların sözcük bilgisi ve sesbilgisel farkındalık becerilerinin gelişimsel profilleri daha üst anne eğitim düzeyine sahip çocuklarla karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Çocuklar anasının güz, bahar ve birinci sınıfın güz döneminde değerlendirilmiştir. İlişkisel tarama modelindeki araştırmaya tipik gelişen ve anadili Türkçe olan 531 çocuk katılmıştır. Çocukların sözcük bilgileri Türkçe İfade Edici ve Alıcı Dil Testi, sesbilgisel farkındalık becerileri ise Erken Okuryazarlık Testinin Sesbilgisel Farkındalık alt alanı ile değerlendirilmiştir. Tekrarlı ölçümler varyans analizi sonucunda anne eğitim düzeyleri farklı olan çocukların sözcük bilgileri ve sesbilgisel farkındalık becerilerinin üç dönem için benzer oranda değişim gösterdiği belirlenmiştir. Anneleri ilköğretim, ortaokul ve lise mezunu olan çocuklar sözcük bilgisi ve sesbilgisel farkındalık becerilerinde anneleri lisans ve lisansüstü mezunu olan çocuklara göre daha düşük performans sergilemişlerdir. Sonuçlar bu becerilerde düşük performans göstererek anasınıfına başlayan çocukların ilerleyen dönemlerde de düşük performans göstermeye devam ettiklerini ve bu açıdan risk grubunda değerlendirilebileceklerini göstermiştir.

Beşinci araştırma makalesi olan “*İmla ve Yazma Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Bir Müdahale Programının Öğrenme Güçlüğü Olan Suudi İlkokul Öğrencilerinin Becerilerine Etkisi*” adlı çalışma Suudi Arabistanlı yazarlar *Hani Z. SHETA*, *Farid T. JDAITAWI* ve *Yossry A. ESSA* tarafından İngilizce olarak kaleme alınmıştır. Bu çalışmada geliştirilen bir müdahale programının, birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarda öğrenim gören öğrenme güçlüğü (ÖG) olan Suudi ilköğretim öğrencilerinin Arapça imla ve yazmadaki temel becerileri üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Raha Eyaletindeki 4 ilköğretim okulundan 6-8 yaşları arasında ÖG olan 38 erkek öğrenci oluşturmuştur. Çalışma, deney ve kontrol gruplarını içeren yarı deneysel araştırma deseniyle gerçekleştirilmiştir. Deney grubunun son test sonuçları, müdahalenin hem imla hem de yazma becerileri üzerinde anlamlı ve olumlu bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Bulgulara dayalı olarak öğrencilerin uygun müdahale ile başarılarının artırılabilirliği ileri sürülmüştür.

“*Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrencilere Tam Saatleri Ayırt Etme Becerisinin Öğretiminde Doğrudan Öğretim Modelinin Etkililiği*” adlı altıncı araştırma makalesi *Selma TUFAN*, *Demet TİRYAKI* ve *Banu ALTUNAY-ARSLANTEKİN* tarafından kaleme alınmıştır. Çalışmada doğrudan öğretim modeline göre sunulan kural ilişkisi öğretiminin hafif düzeyde zihinsel yetersizliği bulunan öğrencilerin tam saatleri ayırt etme becerisi üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkeni, kural ilişkisi öğretimi, bağımlı değişkeni ise, tam saat örneklerini diğer saat örneklerinden ayırt etmeye ilişkin doğru cevap yüzdesidir. Tek-denekli deneysel desenlerden denekler arası çoklu yoklama modeli ile yürütülen çalışmaya hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan üç ilköğretim öğrencisi katılmıştır. Çalışmanın bulguları, doğrudan öğretim modeline göre sunulan kural ilişkisi öğretiminin hafif düzeyde zihinsel yetersizliği bulunan öğrencilerin tam saatleri ayırt etme becerisini edinmelerinde, öğretim sona erdikten sonra edindikleri beceriyi sürdürmelerinde ve farklı materyallere genellemelerinde etkili olduğunu göstermiştir. Çalışmanın bulguları doğrultusunda uygulamaya ve ileri araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Gamze KARAER ve *Macid Ayhan MELEKOĞLU* tarafından kaleme alınan “*Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrencilere Fen Bilimleri Öğretimi Üzerine Yapılan Çalışmaların İncelenmesi*” adlı çalışma bu sayımızda yayımlanan ilk derleme makalesidir. Çalışmada Türkiye’de ve dünyada özel öğrenme güçlüğü olan öğrencilere fen bilimleri öğretiminde kullanılan müdahaleleri içeren ve 2008-2017 yılları arasında gerçekleştirilen çalışmaların incelenmesi hedeflenmiştir. Bu amaç doğrultusunda, alanyazında yer alan çalışmaların betimsel taraması gerçekleştirilmiştir. Taramada Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi

Merkezi (TÜBİTAK ULAKBİM), EbscoHost, SAGE, Springer Link ve ProQuest veritabanları kullanılarak konuyla ilgili hakemli dergilerde yayınlanmış 20 makaleye ulaşılmıştır. Tarama sürecinde anahtar kelime olarak “öğrenme güçlüğü”, “fen bilgisi öğretimi”, “learning disability”, “learning disable”, “science classroom” ve “intervention” kelimeleri kullanılmıştır. Araştırma yöntemlerine göre 18 çalışmada nicel, bir çalışmada nitel ve bir çalışmada ise karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmanın bulguları özel öğrenme güçlüğü olan öğrencilere fen bilimleri öğretimi ile ilgili çalışmaların genellikle yabancı ülkelerde yapıldığını ve Türkiye’de herhangi bir müdahale çalışması yapılmadığını göstermektedir.

Bu sayımızda yer alan ikinci derleme çalışması *Kemal AFACAN* tarafından kaleme alınan “*Zihin Yetersizliği Olan Öğrenciler İçin Okuduğunu Anlama Müdahaleleri: Bir Sistemik Derleme*” adını taşımaktadır. Bu derlemede zihin yetersizliği olan öğrencilere uygulanan okuduğunu anlama müdahalelerinin bir incelemesi sunulmuştur. Elektronik veri tabanları 2006 ve 2019 yılları arasında yayımlanan okuduğunu anlama çalışmalarını belirlemek için araştırılmıştır. Toplamda 13 deneysel çalışma derleme ölçütlerini karşılamıştır. Çalışmalarda 109 zihin yetersizliği olan öğrenci yer almıştır. Sonuçlar zihin yetersizliği olan öğrencilerin müdahalelerden sonra etkili okuduğunu anlama becerileri geliştirebildiklerini göstermiştir. Bu derleme zihin yetersizliği olan öğrencilere okuduğunu anlama becerisini öğretmek için kullanılan yöntem ve materyalleri belirtmektedir.

Sevgili Okurlarımız, dergimizin bu sayısının zamanında çıkması ve niteliğinin artırılması için yoğun çaba harcayan Editörler Kurulunda yer alan çalışma arkadaşlarım *Doç. Dr. Seray OLÇAY, Dr. Öğr. Üyesi Şeyda DEMİR, Dr. Öğr. Üyesi Gamze ALAK, Dr. Öğr. Üyesi Zeynep BAHAP-KUDRET, Dr. Öğr. Üyesi Meral Çilem ÖKCÜN-AKÇAMUŞ, Dr. Öğr. Üyesi Eylem DAYI, Dr. Öğr. Üyesi Gülden BOZKUŞ-GENÇ* ile *Öğr. Gör. Dr. Şevket ÖZDEMİR*’e ve Teknik Koordinasyon Sorumluları *Araş. Gör. Hatice AKÇAKAYA, Araş. Gör. Cebrail KARADAŞ, Araş. Gör. Yasemin ŞENGÜL* ile *Araş. Gör. Samet Burak TAYLAN*’a sizlerin huzurunda çok teşekkür ediyorum.

Siz değerli okurlarımıza, yazarlarımıza ve hakemlerimize destekleriniz ve katkılarınız için tekrar teşekkür ediyorum ve süreçteki desteklerinizi ve katkılarınızı sürdürmenizi rica ederek saygılarımı sunuyorum. Yeni bir yılda, 2021 yılında, Mart ayında yayınlanacak olan ilk sayımızda tekrar buluşmayı diliyorum...

Doç. Dr. Hatice BAKKALOĞLU